

הַפֶּתַח הַמִּכְבֹּד לְרַבּוֹתֵינוּ

סֵפֶר
זֶהַר
הַקְדוֹשׁ

עִם בְּאוֹר
הַפֶּתַח וְהַמִּכְבֹּד

עוֹרֵי יַקָּרְיֵשׁ מִן שְׁמַיָא נְהוּיָת

בְּרַא אֱלֹהֵימָהּ מִפְּזֵיזֵי

מֵאֲמַר לְפִרְשֵׁת כִּי תִבֵּא

בְּחֻצַּת יְשִׁיבַת "אֲבִיר יַעֲקֹב"
מוֹסְדוֹת "אוֹר מְאִיר שְׂמֵחָה" נִהְרִיָּה
עַל שֵׁם כ"ק אֲדַמוֹר רַבִּי מְאִיר אֲבִיחֵצִירָא זַע"א

מִדְּוֵרֶת קָרָן טַלְלֵי בִּרְנֵה

הַפֶּתַח הַמִּכְבֹּד לְרַבּוֹתֵינוּ

פְּנִימִיּוֹת הַקְּלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנַת תּוֹרָה

**כָּל הַבְּטָחוֹת וְנַחְמוֹת דִּישְׂרָאֵל, בְּתַנֵּי קְלָלוֹת בְּתַנֵּי.
פּוֹק וַחֲזִי, מַלְכָּא דְרַחֲמִים לְבָרִיה, וְאַף עַל גַּב דְּלִטְמִיָּה
וְאַלְקִיָּיה, רַחֲמֵי דְמַעֲוֵי עֲלֵיה. כַּד אַחֲזִי רוּגְזָא תְּקִיפָא, כְּדִין
רַחֲמֵנָתָא עֲלֵיה. כְּךָ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַף עַל גַּב דְּלִיטָא,
מַלְוֵי בְּרַחֲמֵי. אַתְחַזְיִין בְּאַתְגְּלִיָּיא לְוֹטְיָא, וְאַיְנוּן טַבְּוֹן סְגִיָּאן,**

הַפְּתָר וְהַפְּכוּד

בשעה שהיו רבי שמעון בן יוחאי ורבי אלעזר בנו טמונים במערה מפני אימת המלכות, התקשו התלמידים בפרשת התוכחה שבמשנה תורה, מדוע לא נאמרו בה דברי הבטחות ונחמות כפי שנאמרו בפרשת התוכחה שבתורת כהנים. רבי יוסי בן רבי יהודה כתב את השאלה על גבי פתק ושם אותו בכנפי יונה ושלח אותה אל רבי שמעון. כשכא הדבר לפני רבי שמעון ישב ובכה עד שהתגלה אליו אליהו הנביא וגילה לו מפי הקדוש ברוך הוא את סוד החילוק שבין הקללות שבמשנה תורה והקללות שבתורת כהנים. לאחר מכן התגלה אליו אליהו הנביא שוב וביאר לו כי כל הקללות שבמשנה תורה, בפנימיותם אינם אלא ברכות.

ואף על פי שהוא מקללו ומכהו, אהבת מעיו עליך.² **כַּד אַחֲזִי רוּגְזָא תְּקִיפָא, כְּדִין רַחֲמֵנָתָא עֲלֵיה** - ודווקא כאשר הוא מראה כעס חזק, אז יש לו רחמנות עליו ביותר.³ **כְּךָ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַף עַל גַּב דְּלִיטָא, מַלְוֵי בְּרַחֲמֵי** - כך הקדוש ברוך הוא, אף על פי שהוא מקלל, דבריו נאמרים באהבה. **אַתְחַזְיִין בְּאַתְגְּלִיָּיא לְוֹטְיָא, וְאַיְנוּן טַבְּוֹן סְגִיָּאן** - בהתגלות כלפי חוץ נראים הם

אליהו הנביא מגלה לרבי שמעון בר יוחאי כי כל הקללות שבמשנה תורה גנוזה בקרבם אהבה גדולה מאבינו שבשמים לבניו האהובים, ובפנימיותם אינם אלא טובות גדולות:

כָּל הַבְּטָחוֹת וְנַחְמוֹת דִּישְׂרָאֵל בְּהַנִּי קְלָלוֹת בְּתַנֵּי - כל ההבטחות והנחמות של בני ישראל, כתובות הן ברמז הקללות האלו.⁴ **פּוֹק וַחֲזִי** - צא וראה, **מַלְכָּא דְרַחֲמִים לְבָרִיה** - מלך האוהב את בנו, **וְאַף עַל גַּב דְּלִטְמִיָּה וְאַלְקִיָּיה, רַחֲמֵי דְמַעֲוֵי עֲלֵיה** -

פְּנִימִיּוֹת הַקְּלָלוֹת - הַבְּטָחוֹת וְנַחְמוֹת

מְקוּרֹת וְצִוּוּנִים

נָאִם יְיָ [1-עוד נתפשט היסוד דיאמי ותיקן את המעיים דיינו את התפארת של זעיר אנפין ששם המעיים, על ידי שהכניס במקום הזה כל הרחמים והחסדים וכל הצד של רחמים, ולמדנו כי באלו המעיים שהוא התפארת דזעיר אנפין נאחזים ומשורשים שש מאות אלף רבוא מלאכים בעלי רחמים, ונקראים בעלי מעיים על שם שורשם, וראיה שכחות הרחמים הם במעיים, שנאמר 'על כן המו מעי לו', פירוש, שזעיר אנפין אומר מעיי המו לבני ישראל, ואם המעיים והתפארת דזעיר אנפין מתעוררים, אז רחם ארחמנו נאם ה', אז מתעוררים רחמים על בני ישראל]. וראה בבית עולמים שם שכתב, וז"ל: 'אתתקן מעיו דדכורא', ושם נמצאים כל הרחמים, שהוא במעיים, כנראה בחוש. ע"כ.

א. והוא שאנו רואים שבפרשה זו כתיב בכל קללה שם הוי"ה, ואיאת (ב"ר ג' ו' ג') לעולם אין הקדוש ברוך הוא מיחד שמו על הרעה וכו', ולחושך קרא אלהים לילה' אין כתיב כאן, אלא 'ולחושך קרא לילה', והרי דאין הקדוש ברוך הוא מזכיר אפילו שם אלהים שהוא שם של מדת הדין על הרעה, כל שכן שם הוי"ה שהוא שם של רחמים, וכאן מזכיר בכל פסוק שם הוי"ה, אבל בודאי שהם באמת טובות ונחמות. פרי צדיק (פרשת פינחס אות יד).

ב. ראה באדרא רבא (ח"ג קמא): תו אַתְפְּשֵׁט הָאֵי תְּפַאֲרַתְךָ וְאַתְקַנְךָ מֵעֵי דְכְּרַבְרָא וְעֵיל בְּתַא אֶתְרָא קְלָ רַחֲמֵי וְכָל סְטָרָא דְרַחֲמֵי, וְתַאנָּא בְּתַנֵּי מֵעֵינְךָ אַתְאֲתַקְנֵן שִׁית מָזָא אֶלְךָ רְבּוּא מְאִירָא דְרַחֲמֵי, וְאַתְקַרְנוּן בְּעֵל מֵעֵינְךָ, דְּתַנֵּי (ירמיה לו ט) 'על כן המו מעי לו רחם ארחמנו

בְּגִין דְּאֵלֵין קְלָלוֹת בְּרַחֲמֵינוּ הָווּ. מַה דְּלָא הָוָה בְּן בְּאִינוּן קְדָמָאין,
דְּבָלְהוּ הָווּ בְּדִינָא תַּקִּיפָא.
בְּאֵלֵין אֵית דִּינָא וְרַחֲמֵינוּ, כְּאֶפְא דְרַחֲמִים עַל בְּרִיָּה, וְרַצוּעָה
דְּמַלְקִינְתָּא נְקִיט בִּידֵיהּ, עֲבִיד נְהִימוּ סִגְיָא, וְקָלִין רַבְרַבִּין.
וּמַלְקִינְתָּא בְּלִילִין בְּרַחֲמֵי.
וְקִשְׂיָא מְכָל אִינוּן קְלָלוֹת, דָּא הוּא דְכְּתִיב, (דְּבָרִים כח סא) 'גִּם

הַפְתָּר וְהַפְּכֻד

דְּרַחֲמִים עַל בְּרִיָּה וְרַצוּעָה דְּמַלְקִינְתָּא נְקִיט
בִּידֵיהּ - כְּמוֹ אֵבֶן שֵׁשׁ לֹא אֶהְבֶּה עַל בְּנוֹ, וּמוֹחֲזֵק
בִּידֵיהּ רַצוּעָה שֶׁל מַלְקוֹת, עֲבִיד נְהִימוּ סִגְיָא
וְקָלִין רַבְרַבִּין וּמַלְקִינְתָּא קְלִילִין בְּרַחֲמֵי -
הוּא עוֹשֶׂה שֶׁאֵגֵה רַבָּה וְקוֹלוֹת גְּדוֹלִים, וְאוֹמֵם
הַמְּלָקוֹת עֲצֻמוֹת קְלוֹת הֵן בְּרַחֲמִים.

קְלָלוֹת, וּבִאֲמַת בְּפִנְיֵיתוֹם הֵם טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת,
בְּגִין דְּאֵלֵין קְלָלוֹת בְּרַחֲמֵינוּ הָווּ - בְּגַלְל
שֶׁאֵלֹו הַקְּלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה הֵי בְּאֶהְבֶּה, מַה
דְּלָא הָוָה בְּן בְּאִינוּן קְדָמָאין, דְּבָלְהוּ הָווּ
בְּדִינָא תַּקִּיפָא - מַה שֶׁלֹּא הִיָּה כֵּן בְּאֵלֹו
הַקְּלָלוֹת הַרְּאִשׁוֹנוֹת שֶׁנֶּאֱמָרוּ בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים,
שֶׁהֵם הֵיָּו כּוֹלֵם בְּדִין חֲזָקָה.

מביא דוגמא מפסוק אחד שעל פניו נראה כקללה קשה ביותר, ומפרשו בלשון ברכה, שאדרבה נאמרה כאן הבטחה טובה לישראל:

אליהו הנביא ממשך ומבאר שהקללות אינן אלא כרצועה שהאב מחזיק בידו לייסר בנו, אבל בפנימייתה אינה אלא רחמים:

וְקִשְׂיָא מְכָל אִינוּן קְלָלוֹת - וְהַקְּלָלָה הַקְּשִׁיָּה
בִּיתוּרָה מְכַל אֵלֹו הַקְּלָלוֹת, דָּא הוּא
דְּכְּתִיב - זֶה הוּא שְׁכָתוֹב (דְּבָרִים כח סא) 'גִּם

בְּאֵלֵין אֵית דִּינָא וְרַחֲמֵינוּ - בְּקָלְלוֹת אֵלֹו
שֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה יֵשׁ דִּין וְאֶהְבֶּה, כְּאֶפְא

כרצועה שהאב מחזיק בידו לייסר בנו, אבל בפנימייתה אינה אלא רחמים:

מְקוֹרוֹת וְצִיּוּנֵי

1. וּכְדִיאֵיתָ בּוֹהֵר פִּרְשֵׁת בַּחֲקוּתִי (ח"ג קיד): פְּקוּהַ תְּבִיבִין יִשְׂרָאֵל
קָמִי קְדִישָׁא בְּרִיָּה הוּא, דְּקִדְוִישָׁא בְּרִיָּה הוּא כְּעִי לְאוֹכְתָא לְהוּ
וְלְבְּרָא לְהוּ בְּאַרְחָ מִישְׁרָ, כְּאֶפְא דְרַחֲמִים לְבְּרִיָּה וְעִיבָה וְרַחֲמֵי דִּילֵיהּ
לְגַבִּיָּה שְׁרָבִיטָא בִּידֵיהּ תְּדִיר לְבְּרָא לִיהּ בְּאַרְחָ מִישְׁרָ דְּלָא יִסְטִי
לְמִינָא וְלְשִׁמְאֵלָא. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב (מְשִׁלִי ג יב) 'כִּי אֵת אֲשֶׁר יִאָּמַר
ה' יוֹכִיחַ וְיִכָּבֵד אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'.
[כְּמַה אַהוּבִים הֵם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקֵּב"ה, שֶׁהַקֵּב"ה רִצָּה לְהוֹכִיחֵם
וְלִהְנוּיָהֶם בְּדֶרֶךְ הַיִּשׁוּר, כֹּאֵב אַהוּבֵת אֵת בְּנוֹ וּמִתוּן אַהְבָּתוֹ אֵלִיּוֹ
נִמְצָא הַשְּׂרִיטֵט שֶׁלֹּו תְּמִיד בִּידוֹ לְהַנְהִיגוֹ בְּדֶרֶךְ הַיִּשׁוּר שֶׁלֹּא יִסוּר
יְמִין וּשְׂמֹאל, זֶהוּ שְׁכָתוֹב 'כִּי אֵת אֲשֶׁר יֵאָמַר ה' יוֹכִיחַ וְיִכָּבֵד אֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'.
2. יִשְׁנֵן כֹּאֵן גִּרְסָאוֹת נּוֹסְפוֹת: 'קְלִילִין בְּרַחֲמֵי', 'קְלִילִין בְּרַחֲמֵי'.
3. כְּמוֹ אֵבֶן שֵׁשׁ מֵעִיּוֹ לִבְנוֹ, וְכִשְׂרוּצָה לִיסְרוֹ נּוֹתֵן קְלוֹת וְקוֹלִי
קְלוֹת וְנוֹהֵם כְּאִרִי, וּמוֹקֵל בְּכִיּוֹ וּבְלִבּוֹ בִּירַךְ מֵאַהְבַּת הַבֵּן, כֵּן בְּכִאֵן
קְלוֹת רַבּוֹת וּשְׂאֵגָה לֹו כְּלִבָּא וְיִנְהוּם עֲלֵיו כְּנֶהְמֵת יָם, וְלֹא מְלִבּוֹ,
אַלֵּא לִיסְרֵם וְלִהְדַּרְיֵם בְּדֶרֶךְ יִשְׁרָה. צִוּר הַמּוֹר.
וְכַתֵּב הַיְעִיבִין בְּסַפֵּר הַקְּשׁוּרִים לֵיעֵבֵק (דְּרוּשׁ שֶׁאֵת אִרְיָה), וְז"ל: נִקְטִינָן
מַהֵר דְּאֶדְרַבְהָ מִתוּן שֶׁהֲרֹחִיב פֶּה הָאֲרִיךְ לִשְׁנוֹן בְּקָלְלוֹת אַחֲרוֹנוֹת בְּקִנְיָן
גְּדוֹל, בּוֹה הוֹצִיא ה' כֹּל זְמָנוֹ דְּבָרִים בַּעֲלָמָא, עַל יְדֵי כֵּן נַח רוּגְזִיָּה
וְחַמַּת מֶלֶךְ מְלִכֵי הַמְּלָכִים שְׂכַחָה, לְפִיכָּן בְּהוּן יֵשׁ תְּקוּהָ טוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל,

ד. וְהַטַּעַם שֶׁנֶּרְמָזוּ טוֹבוֹת אֵלֹו דּוּקָא בְּאוֹפֵן שֶׁל קְלָלָה וְתוֹכַחָה,
כְּתֵב בְּאִמְרֵי פְנַחֵס (אוֹת פח), וְז"ל: בְּתוֹכַחָה מְרוּמוֹם כָּל הַבְּרֻכּוֹת
וְהַיְשׁוּעוֹת הַגְּדוֹלוֹת, כִּי מִפְּנֵי רִבּוּי הָאוּר צִרְיָן לְהַגְנוֹ בְּלִבּוֹשׁ עֵב
מֵאֵד, דְּהֵינּוּ הַקְּלָלוֹת הַכְּתוּבוֹת שֵׁם, נִמְצָא לְפִי גְּדוֹל הַצְּרוֹת הוּא
הָאוּר הַגְּנוּז בְּהֵם יוֹתֵר. עוֹד כְּתֵב שֵׁם (אוֹת נוה): שְׁבַתוֹכַחָה מְרוּמוֹ
בְּרֻכּוֹת גְּדוֹלוֹת מֵאוֹד שֶׁלֹּא הִיָּה יְכוֹל הַעוֹלָם לְסַבְּלוֹ, וְהוֹצִרְכוּ
לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּמַלְבוּשִׁים כֹּאֵלֶּה עַד שֶׁנִּכְתְּבוּ קְלָלוֹת. ע"כ.
ה. וְכַתֵּב בְּפִרֵי צְדִיק (שֵׁם) שְׁבוּה מוֹבֵן טַעַם הַחִילּוּק שֶׁבֵּין שְׁתֵּי
הַתּוֹכַחוֹת, דְּאִיתָא בְּמִשְׁנֵה (מִגִּילָה לא): אֵין מִפְּסִיקִין בְּקָלְלוֹת אֵלֵּא
אֶחָד קוֹרָא אֶת כּוֹלָן. וּבְגִמְרָא שֵׁם (ע"ב): מִנָּה הֵי מִלִּי, אִמֵּר רַב
חִיָּא בַר גְּמָדָא אִמֵּר רַבִּי אֲסִי דְאִמְרֵי קָרָא (מְשִׁלִי ג יא) 'מוֹסֵר ה'
בְּנֵי אֵל תְּמַאֲסִי, רִישׁ לְקִישׁ אִמֵּר לְפִי שְׁאִין אוֹמְרִים בְּרַכָּה עַל
הַפּוֹרְעָנוֹת. וְאִיתָא שֵׁם עוֹד: אִמֵּר אֲבִי לֹא שֵׁנו אֵלֵּא בְּקָלְלוֹת
שְׁבַתוֹרַת כְּהֻנִּים, אֲבָל קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה פּוֹסְקִים, מֵאִי טַעֲמָא,
לְהֵלּוּ בְּלִשׁוֹן רַבִּים אֲמוֹרוֹת וּמוֹשֶׁה מִפִּי הַגְּבוּרָה אִמְרוּן, וְהִלְלוּ בְּלִשׁוֹן
יְחִידֵי אֲמוֹרוֹת וּמוֹשֶׁה מִפִּי עֲצֻמוֹת אִמְרוּן. וְלִכְאוּרָה אֵינוֹ מוֹבֵן אִיךְ
מוֹעִיל חִילּוּק זֶה לְפִי טַעֲמוֹ שֶׁל רִישׁ לְקִישׁ שְׁאִין אוֹמְרִים בְּרַכָּה
עַל הַפּוֹרְעָנוֹת. אִךְ לְפִי הַמְּתַבָּאֵר כֹּאֵן נִיחָא, שְׁבִאֲמַת כָּל הַקְּלָלוֹת
לְהֵלּוּ הֵן כּוֹלֵן טוֹבוֹת וְנִחְמוֹת, וְלִכֵּן מוֹתֵר לְהַפְּסִיק בְּהוּן וְלִמְרֵי בְּרַכָּה
עֲלֵיהוֹן. עִיִּישׁ בְּאִרְיָכוֹת.

העלמת המכות לכל יצאק ויזיק

כָּל חַלְי וְכָל מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כְּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה יַעֲלֶם ה' עִלְיָךְ
 עַד הַשְּׂמֵדָךְ. הִבָּא אֵינּוֹן הַבְּטַחְתָּנוּ דְּאָבָא עַל בְּרִיָּה, בְּרַחֲמוֹ סִגְיָ.
 יַעֲלָה לָא כְּתִיב, אֲלֵא יַעֲלֶם, יַבְבֵּשׁ לֹוֹן, וַיְכַסֵּי לֹוֹן בְּנוֹקְבָא
 דְּדוֹבְתֵיָהּ, דְּלָא יַפְקוֹן לְבָר, וַיהוֹן כְּבוֹשִׁין וּמְכוּסִין בְּנוֹקְבֵיָהּ.

הַבְּטָחָה וְהַכְּפָדָה

כְּתִיב - אין כתוב כאן, אלא 'יעלם', שפירושו
 מלשון העלם וכיסוי¹, כלומר יַבְבֵּשׁ לֹוֹן וַיְכַסֵּי
 לֹוֹן בְּנוֹקְבָא דְּדוֹבְתֵיָהּ - יכבוש ה' לחוליים
 ולמכות אלו ויכסה עליהם בנקב שבמקומם,²
 דְּלָא יַפְקוֹן לְבָר וַיהוֹן כְּבוֹשִׁין וּמְכוּסִין
 בְּנוֹקְבֵיָהּ - שלא יצאו החוצה אלא יהיו
 כבושים ומכוסים בנקב שלהם.³

**כָּל חַלְי וְכָל מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כְּתוּב בְּסֵפֶר
 הַתּוֹרָה הַזֹּאת יַעֲלֶם ה' עִלְיָךְ עַד
 הַשְּׂמֵדָךְ.** ואף שלכאורה כלפי חוץ נראה שזו
 קללה קשה ביותר, אבל באמת הַכָּא אֵינּוֹן
 הַבְּטַחְתָּנוּ דְּאָבָא עַל בְּרִיָּה, בְּרַחֲמוֹ סִגְיָ -
 כאן מרומזות ההבטחות של האב על בנו,
 באהבה גדולה, שהרי 'יעלה ה' עליך' לָא

מִקּוּרֵי וְצִיּוּנֵי

לְכַנֵּי נֶשְׁא דְּאֶקְרוּן נִפְיָ עֲלֵמָא, דְּתָא מִסְתְּרָא דְּזִנּוּן דְּמִצְרָא
 אֲשֶׁתְּכַחֵי - וכסאדם מטה דרכיו מדרכי התורה, מושך עליו רוח
 אחר מצד אחר שהוא צד הטומאה, וצד הטומאה מתעורר מצד
 הנקב של תהום רבה ששם המדורים והמשכנות של רוחות הרעות
 המזויקים לבני אדם שנקראים מזיקי העולם, כי מצד קין הראשון
 הם נמצאים, כי הוא היה ראש לרצוצים, שהרג את הבל אחיו.
וראה עוד באדרא רבא (שם קמג): 'וַיְהִי בְּהִיוֹתֵם בְּשִׁדְרָה' (בראשית ד ח),
 בְּשִׁדְרָה דְּאֲשֶׁתְּמִדְעָ לַעֲיָלָא, בְּשִׁדְרָה דְּאֶקְרִי שְׂדֵה דְּתַפּוּחִים, וְנֶצַח הָאֵי
 דִּינָא לְאַחַהּ מִשְׁוֹם דְּתַהוּ קִשְׁיָא מִצִּיהָ וְאֶקְבִּיָּהּ וְאֶמְבִּרִיהָ תַחֲתֵיהּ, עַד
 דְּאֶתְעַר כְּבֵאי קוּדְשָׁא קִרְיָהּ הָאֵא וְאֶעֱבִרִיהָ מִקְּפִיָּה וְשִׁקְעִיהָ בְּנוֹקְבָא
 דְּתַהוּמָא וְנָבָא -'בשדה' היינו השדה הנודע למעלה, דהיינו בשדה
 הנקרא שדה תפוחים שהיא תנוקבא קדישא, ונצח דיני קין את דיני
 אחיו הבל לפי שדיניו היו קשים ממנו וכפאו והטמינו תחתיו עד
 שהרגו, עד שהקב"ה נתעורר על דבר זה וראה שאין העולם יכול
 לסבול את דיני קין, לכן העביר את נשמת קין מלבניו ושקעה ונתנה
 בנקב של תהום רבה שהוא הבינה דקליפה שבעולם הבריאה].
ובפירוש מורה"ל סרוק לומר הארז"ל לסעודה תלשית "ישו לון
 בנוקביהו ויטמרון בגו כיפין", כתב וז"ל: ישוה וכו' דהיינו בנוקבא
 דתהומא רבא, ויטמרון בגו כפינ דהיינו שהם טמירין בתון הכיפין
 תקיפין שיש בנוקבא דתהומא רבא, וכמו שהכיפה היא מצלת
 מטומאת קבר התהום, כן מן הכיפה ההיא שהוא הצירוף שחוקן
 עליו שם המפורש סותם פי התהום שיהיו הקליפות בו טמירין
 עד שיתבטלו מכל וכל. ע"כ. ובפירוש מנחת יעקב, וז"ל: ישו לון
 בנוקביהו, אנו מבקשים בתפלתנו שיסיר מעלינו כל המקטרגים
 וישים אותם בנוקביהו, פירוש, בנוקבא דתהום רבה, על דרך (מינה
 י יט) 'תשליך במצולות ים כל חטאתם', ויטמרון בגו כפינ, פירוש,
 בתון תלשית, כי שם מקומם בנקום שמומן. ע"כ. וראה עוד
 בספר אור שבת (למחר"ם פורש) בענין זה.

ועל דרך זה המליצו הקודמים בדבר הכתוב (שמות לב ז) 'וינחם ה' על
 הרעה אשר דבר לעשות', כלומר לפיכך לא עשה בפועל, מאחר
 שדבר בחרי אף, כבר עבר הכעס ואינו עושה רושם. ע"כ.
ב. ממה שנאמר יַעֲלֶם עם מ"ם בסוף התיבה, היה זה נדרש מלשון
 העלם. ובצורה המור פירש שהדיוק הוא גם ממה שנאמר יַעֲלֶם
 עם ניקוד ש"א תחת העי"ן, ולא יַעֲלֶם עם ניקוד חטף פת"ח
 שאז היה מתפרש מלשון עלייה. [ואכן רש"י פירש על פי פשוטו:
 'יעלם', לשון עלייה. וראה בדברי המפרשים (אבן עזרא, רמב"ם, רא"ם,
 גור אריה ושפתי חכמים) שנתקשו בפירוש זה מאחר שהעי"ן הוא
 בשו"א ולא בחטף פת"ח].
 וכן כתב בהיכל הברכה, וז"ל: לא מביעיא אינון קללות דכתיבין
 דהם טובים ומאירים בברכות, אלא גם כל חלי וכל מכה אשר
 לא כתוב בספר התורה הזו, יעלם, דהא 'יעלם' בחטף פת"ח לא
 כתיב כמשפט לשון עלייה, אלא 'יעלם' בשו"א בלבד, יכבש להון
 ויעלם אותם מלשון העלמה בהסתר ויכסה אותם בנוקבא
 דדובתיהו. ע"כ. ובמקצת דפוסים כן היא הגירסא בלשון זוהר
 עצמו: 'יעלם לא כתיב אלא יעלם'.
וראה שו"ת רדב"ז (ח"ב סימן תשסט), וז"ל: שאלת ממני למה לא
 נכתבת נחמה בקללות של 'ויהי כי תבא אל הארץ' כמו בקללות
 של 'אם בחקתי'. תשובה, שאלה זו ששאלה בספר זוהר, ותרצו
 דהא כתיב 'גם כל חלי וכל מכה וגו' יעלם ה' וגו', מלשון העלמה
 ולא מלשון העלאתה, ואם תאמר כי מה שאמר הכתוב אחר כך
 'עליך' מורה שהוא העלאתה, ולא יראיכא בתר האי קרא כמה קללות
 ודרך הנחמה שתבא בסוף, ויש לתרץ לפי שיטת המדרש דאין הכי
 נמי דפשטיה דקרא קללה הוא, אלא דרמו לן הנחמה בנקודה. ע"כ.
י. ענין הנקב שבו כובש ה' את כל המכות והחוליים הרעים, כתב
 בישיבת משה (פרשת נביים) שהכוונה לנוקביה דתהום רבה, ראה
 ביאור עניינו באריכות בעץ חיים (שער מה פ"ב). וראה בוזר פרשת
 נשא (ח"ג קכב): 'וְכַד בָּרַךְ נֶשֶׁת אֶת אֲוֶרְחוֹ, מִשֶּׁבַע עֲלֵיהָ רִחַמָּא אֲתְרָא
 מִסְתְּרָא אֲתְרָא דְּהָאָא סְטָרָא דְּמִסְתְּרָא, וְסְטָרָא דְּמִסְתְּרָא אֲתְעַר
 מִסְתְּרָא דְּנוֹקְבָא דְּתַהוּמָא וְנָבָא דְּתַנּוּן מִדְּרִין דְּרִיחוֹן בִּישׁוֹן דְּנִזְנִין

'עַד הַשְּׂמֵדָה', מַה דָּלָא יְהִי לְעֵלָם וּלְעַלְמֵי עַלְמַיָּא, דְּהָא אוּמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דָּלָא יִשְׂעִי יִתְּ יִשְׂרָאֵל לְעֵלָם וּלְעַלְמֵי עַלְמִין, וְדוּכְרַנְיָהוּן יְהִי קַיִים תְּדִירָא. וּבְתִיב, (ישעיה סו כב) 'בֵּן יַעֲמֹד זְרַעְכֶם וְשִׁמְכֶם', וּבְתִיב, (ירמיה לא לו) 'כֹּה אָמַר ה' אִם יִמְדוּ שָׁמַיִם מִלְּמַעְלָה בּו'. וְהוֹאִיל וּבְאוֹמָאָה אִיהוּ דָּלָא יִשְׁתִּיצוֹן יִשְׂרָאֵל, זְמִינָא דִּיהוֹן כָּל מַכְתָּשִׁין וּמַרְעִין טְמִירִין וּמְכּוּסִין, דָּלָא יִפְקוֹן לְבַר לְאַבְרָאָא לֹון, עַד זְמִנָּא דִּישְׁתִּיצוֹן מִן עַלְמָא, מַה דָּלָא יְהִי לְעֵלָם וּלְעַלְמֵי עַלְמִין.

הַבְּתָר וְהַכְּבוֹד

הַשְּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לְפָנַי נְאֻם ה' כֹּן יַעֲמֹד זְרַעְכֶם וְשִׁמְכֶם. וְכָתוּב עוֹד (ירמיה לא לו) 'כֹּה אָמַר ה' אִם יִמְדוּ שָׁמַיִם מִלְּמַעְלָה כּו' וְיִחְקְרוּ מוֹסְדֵי אָרֶץ לְמִטָּה גַם אֲנִי אֶמָּאֵס בְּכָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ נְאֻם ה'." וְהוֹאִיל וּבְאוֹמָאָה אִיהוּ דָּלָא יִשְׁתִּיצוֹן יִשְׂרָאֵל - וְכִיּוֹן שְׁהוּא בִּשְׁבוּעָה שְׁלֵא יִכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל, זְמִינָא דִּיהוֹן כָּל מַכְתָּשִׁין וּמַרְעִין טְמִירִין וּמְכּוּסִין, דָּלָא יִפְקוֹן לְבַר לְאַבְרָאָא לֹון, עַד זְמִנָּא דִּישְׁתִּיצוֹן מִן עַלְמָא - עֵתִיד שִׁיְהִי כָל הַמַּכּוֹת וְהַחּוֹלִיִּים נַעֲלָמִים וּמְכּוּסִים, שְׁלֵא יִצְאוּ הַחּוֹצָה לְהַרְעֵ לְהֵם, עַד אוֹתוֹן זְמַן שִׁיְכֻלוּ מִן הָעוֹלָם, מַה דָּלָא יְהִי לְעֵלָם וּלְעַלְמֵי עַלְמִין - מַה שְׁלֵא יְהִי

לפי מה שביאר בתחילת הפסוק שהמכות תהיינה מכוסות ונעלמות, מפרש על פי זה גם סוף הפסוק, שיש כאן הבטחה שלא יצאו המכות החוצה לעולם ולעולמי עולמים:

ומה שנאמר בסוף הפסוק **'עַד הַשְּׂמֵדָה'**, גם זו אינה אלא הבטחה גדולה, שמבטיח ה' ומגביל את הזמן עד אימתי יהיו המכות נעלמים ומכוסים לבלתי צאת החוצה, ולזה אמר **'עַד הַשְּׂמֵדָה'**, מַה דָּלָא יְהִי לְעֵלָם וּלְעַלְמֵי עַלְמַיָּא - מה שלא יהיה לעולם ולעולמי עולמים, דְּהָא אוּמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּלָא יִשְׂעִי יִתְּ יִשְׂרָאֵל לְעֵלָם וּלְעַלְמֵי עַלְמִין - שהרי נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יכלה את ישראל לעולם ולעולמי עולמים, וְדוּכְרַנְיָהוּן יְהִי קַיִים תְּדִירָא - וזכרם יהיה קיים תמיד, דְּכָתִיב - שכתוב (ישעיה סו כב) 'פִּי כְּאֲשֶׁר

המכות תהיינה מכוסות ונעלמות לעולם

מִקּוּרֵי וְצִיּוּנֵי

נאם ה' כֹּן יַעֲמֹד זְרַעְכֶם וְשִׁמְכֶם, ואומר (מלאכי ג ו) 'כִּי אֲנִי ה' לֹא שְׁנִיתִ וְאַתֶּם בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כִלִּיתֶם'.
 ג. אִם יְהִיֶּה נִמְדוּד גּוּבַהּ הַשְּׁמַיִם אֲשֶׁר הוּא מִלְּמַעְלָה, וְאִם יְהִיֶּה נִחְקַר בְּמִדְיָה עוֹמֵק יִסוּד הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִיא מִלְּמַטָּה, אוּגַם אֲנִי אֶמָּאֵס בְּכָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל בְּעִבּוּר כָּל הַפְּשִׁעִים אֲשֶׁר עָשׂוּ, וְהִלְכּוּ כְּמוֹ שְׂאֵי אֲפִשֶׁר לְמִדּוּד גּוּבַהּ הַשְּׁמַיִם וְלִחְקוֹר בְּמִדְיָה עוֹמֵק יִסוּד הָאָרֶץ, כֹּן אֶמָּאֵס בִּישְׂרָאֵל בְּעִבּוּר פְּשָׁעִים. מְצוּדוֹת.
 ד. בְּקִרְיָי אֹור גּוּרֵס 'זְקַנָּא', וְז"ל: רִיל כֶּסֶם שְׂאֵי אֲפִשֶׁר זֶה שִׁישְׁמִיד אוֹתָךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא נִשְׁבַּע עַל זֶה, וּבּוֹדָאֵי תְּהִי קַיִים עַד עֵלָם וּלְעַלְמֵי עַלְמַיָּא, כְּמוֹ כֹן זְמַן דָּאֵת קַיִים בְּעַלְמָא זְמַן זֶה יְהִי מַכְתָּשִׁין וּמַרְעִין טְמִירִין וּמְכּוּסִין, דְּלֹא יִפְקוֹן לְבַר וְכו', וּבִין מַלּוּת 'דְּלֹא יִשְׁתִּיצוֹן יִשְׂרָאֵל' וּבִין מַלּוּת 'זְמַנָּא דִּיהוֹן נִרְאָה שְׁחָסַר כְּמַה מַלּוּת וּק"ל, אֲבַל הָעֵינִין מוּבָן. ע"כ.

ובין מה שאמרו בירושלמי דתעניות פרק ב' (ה"א) אמר רבי לוי מהו 'ארך אפים' (שמות לו ו), מרחיק רגו וכו', כן אמר הקב"ה אף וחימה מלאכי חבלה הן, הרי אני משלחן לדרך רחוקה, שאם מכעיסין אותי ישראל, עד שאני משלח אצלן ומביאן ישראל עושין תשובה ואני מקבל תשובתן, ה"ד (ישעיה יג ה) 'באים מוארץ מרחק' וכו', אמר רבי יצחק ולא עוד אלא שנועל בפניהן, ה"ד (ירמיה כח) 'פתח ה' את אוצרו ויוצא את כלי זעמו', עד דו פתח עד דו טרק רחמיו קריבין, ע"כ, זהו שאמר 'גם כל חלי וכל מכה וכו' יעלם', כלומר כבר הם נסגרים במקומם, 'עליך' בשבילך, כדי שלא יזיקו. ע"כ.
 י. בַּפְּסִיקְתָּא זוֹטְרָא (פרשת נצבים): כנגד ישראל אמר דוד למקרא זה, אמר לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולמים, הבטחת את ישראל עמך שאין כליו לעולם, שנאמר 'כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני

סוּפָא דְכוּלְהוֹן וְסִינְיָמָא דִּילְהוֹן, (דברים כח סח) **'וְהִשְׁבֵּךְ ה' מְצָרִים בְּאֵינִיּוֹת בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לָךְ לֹא תִסֵּף עוֹד לְרֵאֲתָהּ וְהִתְמַכְרְתָם שֵׁם לְאֹיְבֶיךָ לְעַבְדִּים וְלִשְׁפָחוֹת וְאִין קִנְהוּ, הָכָא הַבְּטָחוֹת וְנַחְמוֹת, דְּזִמְיִן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַעַבְד לְיִשְׂרָאֵל בְּסוּף יוּמָא. 'וְהִשְׁבֵּךְ ה' מְצָרִים בְּאֵינִיּוֹת', אֲבָטְחוּתָא לְרֵאֲתָבָא וְלְמַעַבְד נִסְיִן וְאֵתִינ דְעֵבֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמְצָרִים, בְּיִזְמִין קְדָמָאִין. בְּדֶבֶר אַחַר (מִיכָה ז טו) 'כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מְצָרִים אֲרָאנּוּ נִפְלְאוֹת'.**

הַבְּתָר וְהַכְּבוֹד

חמורה ביותר, אך באמת **הָכָא הַבְּטָחוֹת וְנַחְמוֹת דְּזִמְיִן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַעַבְד לְיִשְׂרָאֵל בְּסוּף יוּמָא** - כאן נרמזו ההבטחות והנחמות שעתידי הקדוש ברוך הוא לעשות לישראל באחרית הימים, ויתבאר הכתוב כך: **'וְהִשְׁבֵּךְ ה' מְצָרִים בְּאֵינִיּוֹת', אֲבָטְחוּתָא לְרֵאֲתָבָא וְלְמַעַבְד נִסְיִן וְאֵתִינ דְעֵבֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמְצָרִים בְּיִזְמִין קְדָמָאִין** - כאן נאמרה הבטחה ושוב באחרית הימים ולעשות את הניסים והאותות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים בימים הראשונים¹⁰, **כְּמָא דְאֵתָא אֲמֹר בַּפְּסוּק (מִיכָה ז טו) 'כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מְצָרִים אֲרָאנּוּ נִפְלְאוֹת'.**

לעולם ולעולמי עולמים, שלעולם לא יהיה אבדון גמור לישראל¹¹. נמצא שיש כאן הבטחה מפי ה' שהמכות תהינה מכוסות ונעלמות ולא יצאו החוצה לעולם ועד.

אליהו הנביא מביא לרבי שמעון דוגמה נוספת מהפסוק האחרון של התוכחה, שגם הוא מתפרש לטובה, שישוב ה' באחרית הימים ויעשה נסים לישראל כמו שעשה להם במצרים:

סוּפָא דְכוּלְהוֹן וְסִינְיָמָא דִּילְהוֹן - הסוף של כל אלו הקללות והסיום שלהן, הוא מה שכתוב (דברים כח סח) **'וְהִשְׁבֵּךְ ה' מְצָרִים בְּאֵינִיּוֹת בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לָךְ לֹא תִסֵּף עוֹד לְרֵאֲתָהּ וְהִתְמַכְרְתָם שֵׁם לְאֹיְבֶיךָ לְעַבְדִּים וְלִשְׁפָחוֹת וְאִין קִנְהוּ.** גם כאן הרי זה נראה כלפי חוץ כקללה

נסי יציאת מצרים באחרית הימים

מְקוּרֹת וְצִיּוּנִים

הקללות האלה ורדפן והשיגן עד השמדך, וז"ל: ועל כן אמר 'ובאו עליך כל הקללות האלה' הנאמרים הלאה מצד הדין, 'ורדפוך' כאלו אתה הנרדף מהם והם רודפים אחריו להשיגו, ולא יגעו בך, ואם כי מצד הדין היה להם להשיגו וליגע בך, אבל אמרתי ברחמינו 'והשיגוך' לא תענה רק 'עד השמדך', עד כי יבוא עת ההשמדה, אז ישיגוך גם הקללות, וזה לעולם לא יהיה. ע"כ. **10.** וזהו 'והשיבך ה' מצרים', ר"ל כמו שעשה נסים במצרים, יחזור שנית לעשות איננו נסין בגלות בתראה. קרני אור. **11.** כוננת הכתוב בפשטות שכמו שעשה ה' נפלאות במצרים כך יעשה נפלאות גם באחרית הימים, אך הוזהר מפרש שהכוונה שישוב ה' ויעשה אותם הנסים ממש כפי שעשה להם במצרים, וכמובאר להלן, וזהו 'והשיבך ה' מצרים'. וכן הוא בזהר פרשת שמות (ח"ב טו): **פֶּל אֵתִין וְנִסְיִן וְגִבְרִיאֵל דְעֵבֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמְצָרִים, יַעֲבִיד לֹן לְיִשְׂרָאֵל, קִנְהָ דְאֵתָא אֲמֹר 'כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מְצָרִים אֲרָאנּוּ נִפְלְאוֹת'.** - כל האותות והנסים והגבורות שעשה הקב"ה לישראל במצרים, יעשה לישראל בגולה העתידה, כמו שנאמר 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות'.

10. בספר פרי חיים ביאר את הדבר על דרך משל, וז"ל: ולכאורה אין אמר 'עד השמדך' מה שלא יהיה לעולם, אבל גם בזה דברה תורה כלשון בני אדם, והרי זה דומה לדין טוב שדן את אוהבו של מלך למאה מלקות ואח"כ להריגה, והרי הריגה אסורה עד יתן המלך גושפנקא עד הפסק דין, ובהכרח להתמיץ הדין עד יבא משפט המלך, אמרו שאר הדיינים עם ההריגה נמתין על המלך אבל המאה מלקות נלקחה קודם שוב פסקו של מלך, השיב הדיין הטוב, המכות יקבל בשעת ההריגה, כי ידע בטוב שהמלך לא יחתום על דין המות ויפטור ג"כ ממלקות, וכמו כן בזה, מלך יאמרו בית דין של מעלה מדוע לא יבאו הסורים עליהם, השיב הקב"ה האמנם חייבים המה הסורים, אבל גם עם הסורים נמתין עד זמן ההריגה והשמדה, וזה לעולם לא יבוא, וממילא יפטור גם מן הסורים.

11. וזו היא ה' נראה כלפי חוץ כקללה ולפי זה ביאר את הכתוב בהמשך (פסוק מה) 'ובאו עליך כל